

Όνομα: _____

ΑΠΟΣΤΡΟΦΟΣ

Κάποιες φορές στο λόγο μας (γραπτό ή προφορικό), φεύγει το πρώτο ή το τελευταίο φωνήεν από μία λέξη και στη θέση του μπαίνει αυτό το σημάδακι (`), που λέγεται **απόστροφος**.

Όταν η πρώτη λέξη τελειώνει σε φωνήεν και η επόμενη αρχίζει με φωνήεν:

- **Έκθλιψη:** Η πρώτη λέξη χάνει το τελικό της φωνήεν.
π.χ. Ανεβήκαμε στα άλογα. Ανεβήκαμε στ' άλογα.
- **Αφαίρεση:** Η δεύτερη λέξη χάνει το αρχικό της φωνήεν.
π.χ. Θα ήθελα ένα ροδάκινο. Θα `θελα ένα ροδάκινο.

Όταν η πρώτη λέξη τελειώνει σε φωνήεν και η επόμενη αρχίζει με σύμφωνο:

- **Αποκοπή:** Η πρώτη λέξη χάνει το τελικό της φωνήεν. π.χ. Φέρε το. Φέρ` το.

Αντί για φωνήεν μπορεί να φύγει κι ένα δίψηφο φωνήεν.

Το χρώμα του ουρανού είναι γαλάζιο. Το χρώμα τ' ουρανού είναι γαλάζιο.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Κάποιες φορές το και, όταν το ακολουθεί λέξη που αρχίζει από φωνήεν, γίνεται κι χωρίς απόστροφο. π.χ. και αυτό - κι αυτό, και έφυγε - κι έφυγε

1. Κάνω έκθλιψη και βάζω απόστροφο στις παρακάτω προτάσεις (αν χρειάζεται):

- (το άλογο) _____ καλπάζει στο δρόμο.
- (τα άστρα) _____ τρεμοσβήνουν στον ουρανό.
- (τα άλλα) Πάρε _____ μολύβια, όχι αυτά.
- (θα αργήσω) _____ να γυρίσω απόψε.
- (να αγοράσω) Θέλω _____ λίγα πορτοκάλια ακόμη.
- (σε έφερε) _____ σε δύσκολη θέση .
- (από όλα) _____ αυτά, τούτο μ' αρέσει.
- (για αυτό) _____ σ' αγαπώ.
- (και άλλα) _____ πράγματα μ' αρέσουν.

2. Κάνω αφαίρεση και βάζω απόστροφο στις παρακάτω προτάσεις :

- (το είπα) Σου _____ πολλές φορές.
- (μου έφερες) _____ ευχάριστα νέα σήμερα.
- (τα έλεγα) Εγώ καλά σου _____ .
- (σου έδωσα) _____ αυτά που ήθελες.
- (πού είναι - είχες) _____ τα νιάτα που _____ κάποτε.
- (το ένα) Άσε _____ , άσε τ' άλλο, δεν ξέρεις κι εσύ τι θέλεις.
- (θα ήθελα) Πόσο _____ να είχα ένα παγωτό .

3. Κάνω αποκοπή και βάζω απόστροφο στις παρακάτω φράσεις :

άσε το άσ' το κόψε την _____ βάψε τους _____
βάλε το _____ άσε την _____ γράψε τους _____

4. Συμπληρώνω τις παρομοιώσεις με τις λέξεις:
(σαν πέτρα, σαν βαμβάκι, σαν τον ουρανό,
σαν πούπουλο, σαν αλεπού, σαν χελώνα,
σαν λαγός, σαν μέλι, σαν μέλισσα, σαν αρνάκι)

- Είναι ελαφρύ _____ .
- Είναι σκληρό _____ .
- Είναι μαλακό _____ .
- Είναι πονηρή _____ .
- Είναι ήμερος _____ .
- Είναι εργατική _____ .
- Είναι γρήγορος _____ .
- Είναι γλυκό _____ .
- Είναι μπλε _____ .
- Είναι αργός _____ .

5. Γράφω **Κ** για την κυριολεξία και **Μ** για τη μεταφορά.

- (...) Τρώει παγωτό.
- (...) τρώει σίδερα.
- (...) Έχυσε μαύρο δάκρυ.
- (...) Φόρεσε μαύρο φόρεμα.
- (...) Ήπιε πικρό φάρμακο.
- (...) Του είπε πικρά λόγια.
- (...) Μασάει τα λόγια του.
- (...) Μασάει το φαγητό του

6. Γράφω **Σ** για τα συνώνυμα και **Α** για τα αντίθετα.

- (...) μίσος - αγάπη
- (...) έξυπνη - χαζή
- (...) θόρυβος - ησυχία
- (...) θόρυβος - φασαρία
- (...) λύπη - στεναχώρια
- (...) κοντό - χαμηλό
- (...) καράβι - πλοίο

7. Γράφω τις φράσεις αλλάζοντας την υπογραμμισμένη λέξη με μια αντίθετη λέξη.

- Το βαμβάκι είναι σκληρό. _____
- Ο παλιάτσος είναι σοβαρός. _____
- Ο Κώστας είναι άσχημος. _____
- Η Μαρία διαβάζει αργά. _____
- Σήμερα είμαι πολύ χαρούμενη. _____
- Ο Γιώργος είναι τεμπέλης. _____

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

α)Κυριολεξία: Λέγεται η χρησιμοποίηση των λέξεων με την πραγματική τους σημασία.

π.χ. γλυκό κρασί, χρυσή αλυσίδα

β)Μεταφορά: Είναι το σχήμα λόγου στο οποίο μεταφέρουμε τη σημασία μιας λέξης ή φράσης σε άλλες έννοιες ή πράγματα.

π.χ. γλυκά λόγια, χρυσή καρδιά

γ)Παρομοίωση: Λέγεται το σχήμα λόγου στο οποίο συγκρίνουμε δύο πρόσωπα, ζώα ή πράγματα και φαίνεται το ένα απ' αυτά πιο ζωρό.

Χρησιμοποιούνται μόνο οι λέξεις «σαν», «όπως» «λες και», «μοιάζει με».

π.χ. πονηρός σαν αλεπού, τραγουδά σαν αηδόνι

δ)Προσωποποίηση: Είναι το σχήμα λόγου με το οποίο παρουσιάζονται τα άψυχα αντικείμενα με ανθρώπινη μορφή ή με ανθρώπινα συναισθήματα.

π.χ. Ένα πουλάκι φώναζε. Τα δυο βουνά μαλώναν.

ε)Υπερβολή: Είναι σχήμα λόγου στο οποίο εκφράζουμε κάτι υπερβολικά που ξεπερνά την πραγματικότητα.

π.χ. Να ζήσεις χίλια χρόνια.

Συνώνυμα: Λέγονται οι λέξεις που έχουν την ίδια περίπου σημασία.

π.χ. κατάστημα - μαγαζί, τεράστια - πελώρια

Αντίθετα: Λέγονται οι λέξεις που έχουν αντίθετη σημασία.

π.χ. εχθροί - φίλοι, φωτεινό - σκοτεινό